

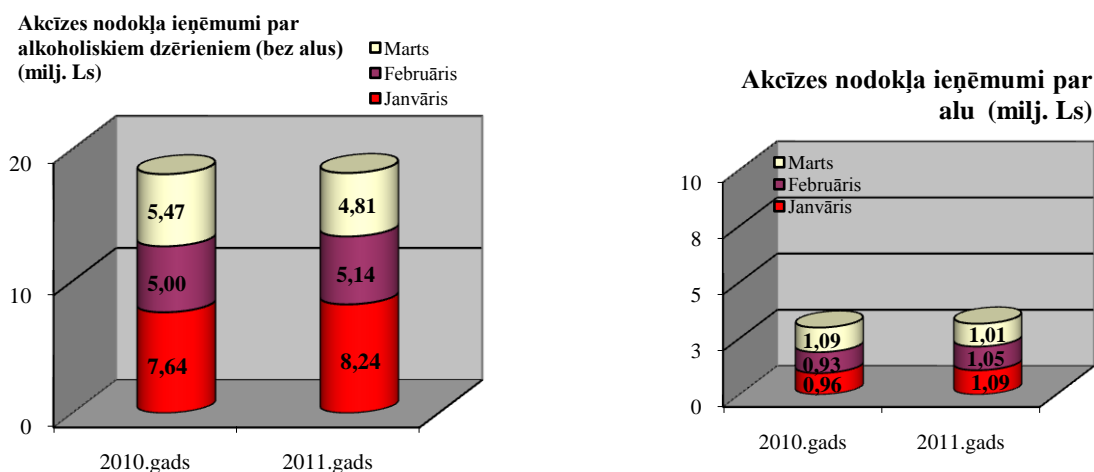
Alkohola aprīte 2011.gada 3 mēnešos

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskajiem dzērieniem

2011.gada trīs mēnešos akcīzes nodoklis par alkoholiskajiem dzērieniem (neieskaitot alu) iekasēts Ls 18,2 milj. apmērā, kas ir aptuveni pērnā gada attiecīgā perioda līmenī .

Savukārt akcīzes nodoklis par alu 2011.gada trīs mēnešos iekasēts Ls 3,2 milj. apmērā, kas ir par Ls 0,2 milj. jeb 6 % vairāk pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 1. un 2.pielikumu).

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumus par alkoholiskajiem dzērieniem 2011.gadā ietekmē fakts, ka šī gada sākumā netika mainītas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem, deva iespēju legālajam alkohola tirgum nostabilizēties, un 2011.gada trijos mēnešos ir vērojams pat neliels patēriņa kāpums salīdzinājumā ar pagājušo gadu.

Kaut arī legālā alkoholisko dzērienu patēriņa apjomi ir nostabilizējušies 2010.gada līmenī, gaidāmās izmaiņas akcīzes nodokļa likmēs ar šī gada 1.jūniju var ietekmēt gan legālā tirgus apjomus negatīvā virzienā, gan radīt izmaiņas tā struktūrā (jau šobrīd patēriņa kāpums ir uz salīdzinoši vājāko alkoholisko dzērienu rēķina).

Ja pie iepriekšējās likmju palielināšanas atsevišķi alkoholisko kokteiļu ražotāji pārstrādāja dzērienu receptes uz alus bāzes, tādējādi četrkārtīgi samazinot budžetā maksājamā nodokļa apmēru, tad šobrīd vērojama tendence, ka tirgū parādās raudzētos dzērienus (sidri), kuros alkohola saturs ir līdz 1,2 tilpumprocentiem, kas atbilstoši likumam „Par akcīzes nodokli” atbilst bezalkoholisko dzērienu kategorijai.

2. Alkoholisko dzērienu apritē iesaistīto komersantu loks

2011.gada marta beigās:

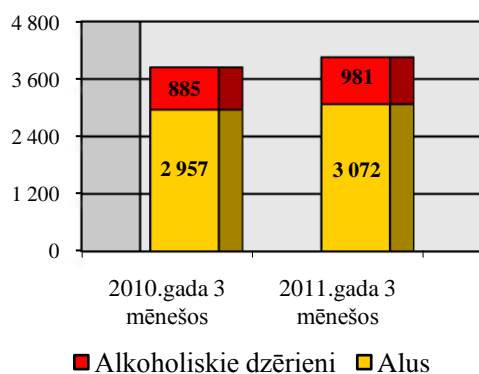
- 111 komersantiem ir 125 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, no tiem 12 komersantiem ir spēkā esošas licences uz atvieglotiem nosacījumiem – tie ir mazie alkoholisko dzērienu ražotāji, kuri ražo vīnu, raudzētos dzērienus vai pārējos alkoholiskos dzērienus no savā īpašumā vai valdījumā esošajos dārzos un dravās iegūtajiem produktiem vai savvaļā augošiem augiem Alkoholisko dzērienu aprites likumā noteikto limitu ietvaros;
- licences reģistrēta nosūtītāja darbībai ir spēkā 50 komersantiem;
- 3 komersantiem ir spēkā licences reģistrēta saņēmēja darbībai;
- 213 komersantiem bija spēkā esošas licences alkoholisko dzērienu vairumtirdzniecībai;
- 4909 komersantiem - licences alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai un 217 licences alus mazumtirdzniecībai.

3. Patēriņam Latvijā nodotie alkoholiskie dzērieni

Alkoholisko dzērienu apjoms, kas nodots patēriņam Latvijā, un to struktūra, ņemot vērā piemērojamās akcīzes nodokļa likmes, ir vieni no būtiskākajiem rādītājiem, kas vistiešākā veidā ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. Par kopējo alkoholisko dzērienu patēriņu Latvijā tiek uzskatīta Latvijas alkoholisko dzērienu ražotāju, ievestās no ES dalībvalstīm un importētās no trešajām valstīm produkcijas novirzīšana izplatīšanai patēriņam Latvijā.

2.attēls

Patēriņam Latvijā nodotie alkoholiskie dzērieni (tūkst. dal)

Tā kā lielākajai daļai alkoholisko dzērienu akcīzes nodokli aprēķina, vadoties no absolūtā spirta satura dzērienos, tas ir būtisks rādītājs, izvērtējot akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā.

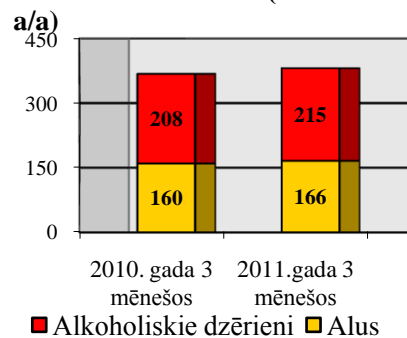
Vērtējot kopējos alkoholisko dzērienu (t.sk. alus) apjomus pēc to daudzuma litros, ir vērojams pieaugums par 5%, savukārt pēc absolūtā alkohola (a/a) daudzuma – kāpums par 3%, kas skaidrojams ar īpatsvara izmaiņām par labu alkoholisko dzērienu grupām ar zemāku absolūtā spirta saturu.

2011.gada trīs mēnešos patēriņam

Latvijā nodoti 981 tūkst. dekalitri (turpmāk – dal) alkoholisko dzērienu, kas ir **par 11% vairāk** nekā 2010.gada attiecīgā periodā (skatīt 4.pielikuma 1.tabulu), un 3072 tūkst. dal alus, kas ir **par 4% vairāk** nekā 2010.gada trīs mēnešos (skatīt 5.pielikumu).

3.attēls

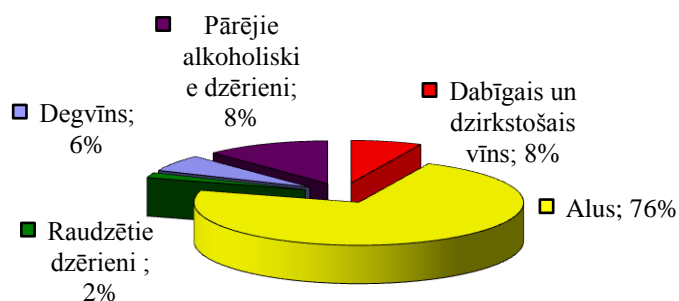
Patēriņam Latvijā nodotie alkoholiskie dzērieni (tūkst. dal a/a)

Par kopējo alkoholisko dzērienu realizāciju kā būtisku aprites rādītāju valstī tiek uzskatīts viss apjoms, kas konkrētā periodā nodots realizācijai tirdzniecības vietās Latvijā.

4.attēls

Kopējā alkoholisko dzērienu struktūra (% no realizācijas Latvijā) 2011.gada 3 mēnešos

pieņemamās nodokļa likmes dēļ alus īpatsvars un izmaiņas apjomos visai minimāli ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus;

- Degvīns un pārējie „spirtotie” alkoholiskie dzērieni, neskatoties uz zemu īpatsvara procentu realizācijas struktūrā (attiecīgi 6% un 8% īpatsvara), visbūtiskāk ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus par alkoholiskajiem dzērieniem, ņemot vērā būtiski augstāko akcīzes nodokļa likmi (skatīt 3.pielikumu);

4.pielikuma 2.tabulā ir redzamas precīzas izmaiņas realizācijas apjomos katram alkoholisko dzērienu veidam, izmaiņas alus realizācijas apjomos redzamas 5.pielikumā.

Informāciju par lielākajiem komersantiem šī gada trijos mēnešos skatīt 7.pielikumā, savukārt populārākos Latvijā realizēto alkoholisko dzērienu un alus nosaukumus 8.pielikumā.

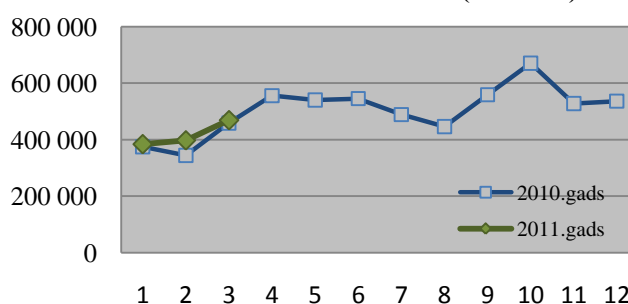
4. Alkoholisko dzērienu ražošana

5.attēls

Alkoholisko dzērienu (neskaitot alu) ražošana **2011.gada trīs mēnešos** veikta 19 akcīzes preču noliktavās, kurās kopumā saražoti 1244,4 tūkst. dal alkoholisko dzērienu, kas ir **par 5% vairāk** nekā 2010.gada attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikuma 1.tabulu).

Lielākais īpatsvars (67%) no Latvijā saražotajiem alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) 2011.gada trīs mēnešos ir degvīnam – saražots 829,9 tūkst. dal. Kā otrā lielākā grupa ir alkoholiskie kokteiļi (147,3 tūkst. dal), kas saražoto dzērienu sortimentā veido 12%. Salīdzinājumā ar pērnā gada pēc ražošanas apjoma šajā grupā ir palielinājums par 36%.

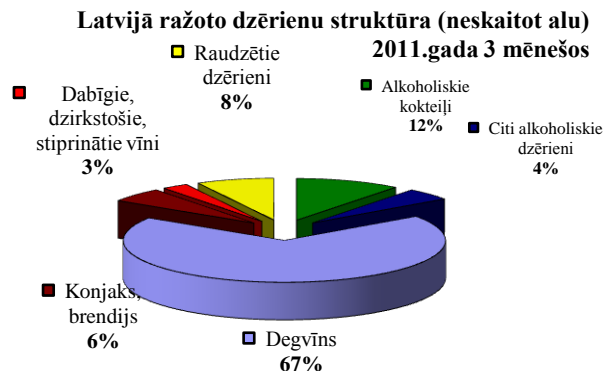
Saražotie alkoholiskie dzērieni (tūkst.dal)

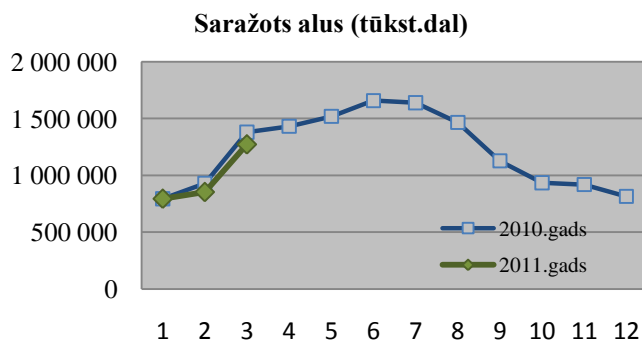
6.attēls

Visbūtiskākais kāpums (+58%) ražošanas apjomos salīdzinājumā ar pērnā gada apjomiem vērojams raudzēto dzērienu grupā, kas ieņem stabilu vietu (8%) ražoto dzērienu struktūrā.

Salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu par 26% pieaudzis saražotā konjaka un brendija apjoms, Latvijā ražoto dzērienu sortimentā šī grupa veido 6%.

7.attēls

apjoma mazajās alus darītavās (tādējādi saņemot akcīzes nodokļa atvieglojumus) saražoti 10% jeb 298,5 tūkst. dal alus.

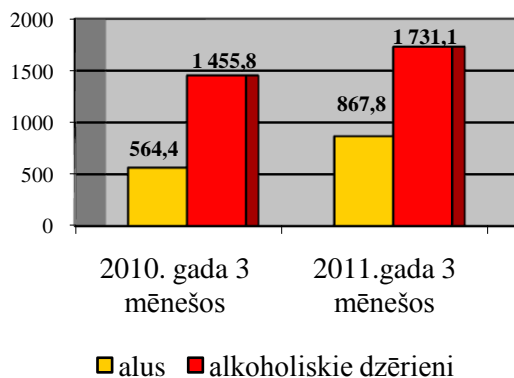
Alus ražošana **2011.gada trīs mēnešos** veikta 16 akcīzes preču noliktavās, kopumā saražoti 2920,2 tūkst. dal alus, kas ir par **6% mazāk** kā pērnā gada trīs mēnešos.

Uz 2011.gada marta beigām 15 komersantiem ir piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss. No kopējā Latvijā 2011.gadā saražotā alus

5. Importēto/ievesto alkoholisko dzērienu ievēšana Latvijā

Akcīzes preču noliktavās ievestie preču apjomi neietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus, jo tie tiek pārvietoti un uzglabāti atliktā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā, kā arī liela daļa dzērienu atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā tiek pārvietoti uz citām ES dalībvalstīm vai eksportēti.

Latvijā ievestie alkoholiskie dzērieni un alus (tūkst.dal)

8.attēls

2011.gada trīs mēnešos Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 1703,5 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir **par 17% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. Lielākā daļa (93%) alkoholisko dzērienu Latvijā tiek ievesti, izmantojot akcīzes preču noliktavas. Puse no 2011.gada trīs mēnešos akcīzes preču noliktavās ievestā alkohola ir vīns un 43% ir pārējie alkoholiskie dzērieni (skat. 4.pielikuma 1.tabulu).

2011.gada trīs mēnešos alus Latvijā no

ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievests 867,4 tūkst. dal apjomā, kas ir **par 54% vairāk** kā pērnā gada trīs mēnešos (skat. 5.pielikuma 1.tabulu).

Šis būtiskais pieaugums saistīts ar to, ka būtiski palielinājies no kaimiņvalstīm ievestā alus apjoms, pie tam liela daļa no šogad ievestā apjoma ir alus ar latviskiem nosaukumiem.

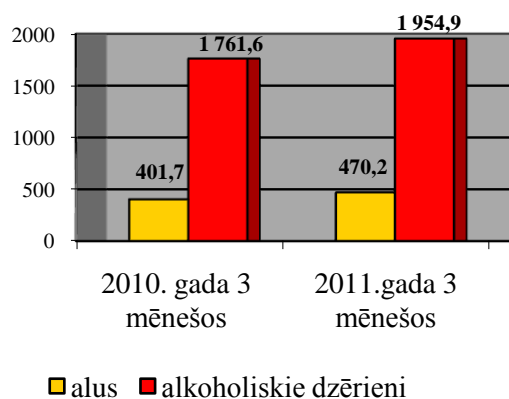
6. Alkoholisko dzērienu nosūtīšana uz ES dalībvalstīm un eksportam

9.attēls

Kopumā 2011.gada trīs mēnešos no Latvijas izvesti 1954,9 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir par 193,3 tūkst. dal jeb **par 11% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikuma 3.tabulu). No tiem 87% eksportēti, galvenokārt uz Krieviju un ASV, un 13% nosūtīti uz citām ES dalībvalstīm, no tā lielākais apjoms nosūtīts uz Lietuvu un Igauniju.

Alus 2011.gada trīs mēnešos no Latvijas izvests 470,2 tūkst. dal apjomā, un salīdzinot ar pērnā gada trim mēnešiem šis apjoms **pieaudzis par 17%** (skat. 5.pielikuma 3.tabulu). Alus no Latvijas pārsvarā tiek izvests uz ES dalībvalstīm – 91% no kopējā 2011.gada trīs mēnešos izvestā alus apjoma – galvenokārt uz Igauniju un Lietuvu.

No Latvijas izvestie alkoholiskie dzērieni un alus (tūkst.dal)

7. Spirta aprite

Latvijā spirta aprite tiek stingri reglamentēta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas paredz arī ierobežotu spirta aprītē iesaistīto personu loku – etilspirta ražošanu 2011.gada trīs mēnešos veikuši trīs komersanti četrās akcīzes preču noliktavās, savukārt etilspirta ieviešanu no citām valstīm šī gada trīs mēnešos veikuši seši komersanti.

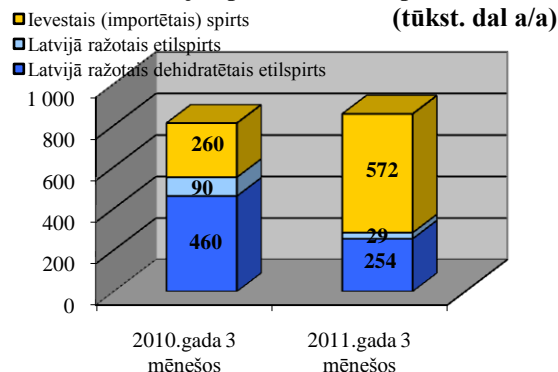
Praktiski visa spirta aprite Latvijā notiek atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā, tādēļ akcīzes nodokļa ieņēmumus tiešā veidā tie neietekmē. Kopējos spirta aprites rādītājus skatīt 6.pielikumā.

10.attēls

2011.gada trīs mēnešos Latvijā kopumā saražoti 283 tūkst. dekalitru absolūtā spirta (dal a/a), kas ir par 267 tūkst. dal a/a jeb **par 49% mazāk** kā 2010.gada attiecīgā periodā. 90% no šī gada trīs mēnešos valstī saražotā spirta ir dehidratētais spirts.

Lai valstī nodrošinātu pieprasījumu pēc spirta, Latvijā spirts tiek arī ievests – šī gada trīs mēnešos valstī ievesti 572 tūkst. dal a/a etilspirta, un šis apjoms ir **pieaudzis vairāk kā divas reizes** salīdzinot ar 2010.gada attiecīgo periodu.

Latvijā aprītē esošā etilspirta izcelsme (tūkst. dal a/a)

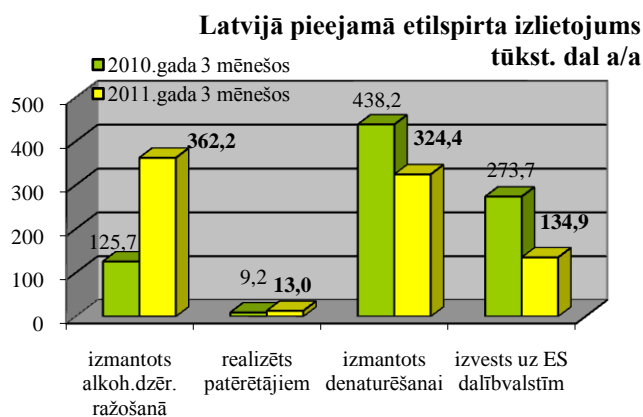
No kopējā 2011.gada trīs mēnešos valstī pieejamā etilspirta apjoma – 1024 tūkst. dal a/a (krājumi gada sākumā + saražots + ievests Latvijā): 11.attēls

- **35%** izmatoti alkoholisko dzērienu ražošanā un šis apjoms ir trīskāršojies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Tai pat laikā pārējo spirtu saturošu izejvielu apjoms, kas izmantots dzērienu ražošanā, ir samazinājies par 88%. (skat. 6.pielikuma 3.tabulu);

- **32%** tika izmantoti denaturēšanā, un tā apjoms salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu samazinājies par 26%. Tā kā lielākā daļa (81%) no denaturētā spirta tiek izmantoti pievienošanai degvielai, samazinājums pret pērno gadu saistāms ar izmaiņām nodokļu politikā, kas atcēla iespēju piemērot samazinātu likmi Latvijas noliktavās jauktajai degvielai, kā rezultātā Latvijā ražotais benzīna apjoms samazinājies par 56%. Uzņēmēji izmanto iespēju saņemt degvielu no citām ES dalībvalstīm ar jau pievienotu etilspirtu, tādējādi samazinot pieprasījumu pēc denaturāta vietējā tirgū;

- **13%** izvesti uz citām ES dalībvalstīm, un to apjoms, salīdzinot ar pērnā gada trīs mēnešiem, samazinājies par 51%. Tai pat laikā būtiski (par 86%) palielinājies no Latvijas izvestā denaturētā spirta apjoms;

- citiem spirta patērētājiem nodotais apjoms ir palielinājies par 41% salīdzinājumā ar pērno gadu, taču tie ir salīdzinoši nelieli apjomi, kas kopējā izlietojumā sastāda **1%**.

Kopējie alkoholisko dzērienu aprites rādītāji liecina, ka legālā tirgus rādītāji ir nostabilizējušies, realizācijas apjomos vērojams pat neliels kāpums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kas attiecīgi atstāj arī pozitīvu iespaidu uz akcīzes nodokļa ieņēmumiem.

Tomēr ar šī gada 1.jūniju noteiktais akcīzes nodokļa likmju palielinājums alkoholiskajiem dzērieniem var izmainīt nostabilizējušās legālā alkohola aprites tendences, kas līdz ar to arī tūlītēji ietekmēs akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā.